

ENERGINET

STATUS PÅ

ENERGINETS TARIFDESIGN

2023

PÅ VEJ MOD MODERNISERING AF ENERGINETS TARIFDESIGN

Den grønne omstilling er i fuld gang, og elektrificeringen øger behovet for fleksibilitet i elsystemet samt konvertering til andre energiformer. Omstillingen påvirker blandt andet Energinets omkostninger til elinfrastruktur, hvor vi ser ind i massive investeringer for at understøtte den stærkt stigende efterspørgsel på transport af energi.

Ændrede produktions- og forbrugsmønstre har afstedkommet en række udfordringer og uhensigtsmæssigheder ved den hidtidige tarifstruktur, som ikke er ændret siden 1990'erne, hvor elsystemet hovedsageligt bestod af store centrale kraftværker, der blev dimensioneret efter og placeret nær forbruget. I dag, og i stigende grad i fremtiden, består elproduktionen hovedsageligt af decentralt placerede vindmøller og solceller langt væk fra de større byer og elforbruget. Med elektrificeringen i andre sektorer er der også kommet nye typer elforbrug som el-til-varme og Power-to-X (PtX), som typisk er langt mere prisfleksibelt end det klassiske elforbrug. En mere tidssvarende tarifbetaling skal medvirke til, at de aktører, der kan og vil levere denne fleksibilitet, også får værdi heraf, således vi mest optimalt får udnyttet kapaciteten i elnettet. Energinet har pligt til at understøtte energipolitiske mål og fortage en samfundsøkonomisk helhedsorienteret planlægning, og har i sit virke som en selvstændig offentlig virksomhed pligt til at dække sine selskabsøkonomiske omkostninger gennem tarifopkrævning. Derfor er det vigtigt, at tarifferne udformes, så de dækker Energinets omkostninger, giver korrekte incitament for aktørerne og så vidt muligt afspejler de omkostninger forbundet med energitransporten og de øvrige opgaver, Energinet udfører.

Energinet er i dag godt i gang med at ændre tarifdesignet, så det bedre synliggør omkostningerne i elsystemet, og hvor en væsentlig større del af omkostningerne kan allokere mere specifikt til de elforbrugere og producenter, som giver anledning til omkostningerne – og hvor mere korrekte prissignaler til brugerne understøtter et fortsat effektivt elsystem og en omkostningseffektiv grøn omstilling.

Med denne publikation gives et overblik over allerede gennemførte ændringer samt et overblik over de kommende ændringer af Energinets tarifdesign.

De mere kortsigtede bevæggrunde og omkostningsdriverne bag den konkrete tariffastsættelse beskrives i publikation 'Fremskrivning af Energinets tariffer 2024-2026'.

INDHOLD

04 ENERGINETS ELTARIFFER I 2024

06 LOVKRAV VED UDFORMNING AF TARIFFER

08 STATUS PÅ ÆNDRINGER I ENERGINETS TARIFDESIGN

11 VISION: ET TARIFDESIGN, DER UNDERSTØTTER EN EFFEKTIV GRØN OMSTILLING

12 MISSION: NY NETTARIF

14 IGANGVÆRENDE INDSATSOMRÅDER

16 DILEMMAER I TARIFUDVIKLINGEN

18 TIDSLINJE

ENERGINETS ELTARIFFER I 2024

Energinet opkræver en række forskellige tariffer til at dække omkostningerne ved at etablere og drive elnettet samt ved at drive og balancere elsystemet. Energinets eltariffer er brugerbetalingen, der sammen med indtægterne fra udlandsforbindelserne, skal dække alle omkostningerne til at etablere, vedligeholde og drive det kollektive elnet samt ved at drive og balancere elsystemet.

Eltarifferne er ikke en afgift, der fx kan generere indtægter til statskassen. Det er en brugerbetaling, hvor tarifferne årligt bliver justeret, så de samlede tarifindtægter matcher de samlede omkostninger til det kollektive elsystem inklusive en rimelig forrentning af den investerede kapital. Forsyningstilsynet fastsætter Energinets indtægtsramme, som sætter loftet for de samlede indtægter.

Energinet ejer og driver det overliggende elnet, transmissionsnettet, mens en række netselskaber ejer og driver de underliggende distributionsnet, hvor næsten alle forbrugere og producenter, undtagen de allerstørste, er tilsluttet.

NETTARIFFEN dækker Energinets omkostninger til forrentning og afskrivning, drift (herunder nettab) og vedligehold af det overordnede elnet (132/150 kV- og 400 kV-nettet) og af udlandsforbindelserne. Kunder med egne 132/150 kV-transformere, der afregnes på 132/150 kV-siden, afregnes til en reduceret tarif, der for 2024 er 0,6 øre/kWh lavere end den almindelige nettarif.

SYSTEMTARIFFEN dækker Energinets omkostninger til forsyningsikkerhed og elforsynings kvalitet, herunder systemydelse, systemdrift, markeds- og systemudvikling samt omkostninger til DataHub. Den største post er systemydelse, som primært dækker over indkøb af reserver fra markedsaktører (både producenter og forbrugere), der kan stå klar til at sikre balancen og stabiliteten i elsystemet, så det ikke pludselig bryder sammen. Energiltilsynet har i juni 2023 godkendt Energinets nye metode for systemtarif for forbrug, der væsentlig bedre end den nuværende model afspejler Energinets omkostninger.

SOM UDGANGSPUNKT AFREGNES TARIFFER I

SNITFLADEN (tilslutningspunktet) til det kollektive elnet. Samplaceret produktion og forbrug før tilslutningspunktet til det kollektive elnet – såkaldte 'prosumere' som fx egenproducenter, VE-egenforbrugere og direkte linjer skal således ikke betale energitariffer for 'egetforbrug', der er fuldt samtidigt med egen produktion.

DE RESTERENDE OMKOSTNINGER dækkes af producenter (indfødningstarif), handelsgevinster på udlandsforbindelserne (flaskehalsindtægter), transitkompensation (ENTSO-E's kompensationsordninger for nettab og infrastruktur) og markedsaktører (balancering og balancetariffer).

INDFØDNINGSTARIFFEN dækker en andel af Energinets omkostninger til det overordnede elnet og afregnes som udgangspunkt på baggrund af nettoproduktionen.

Solceller, vindmøller og decentrale værker, der fortsat er omfattet af aftagepligten, betaler ikke indfødningstarif.

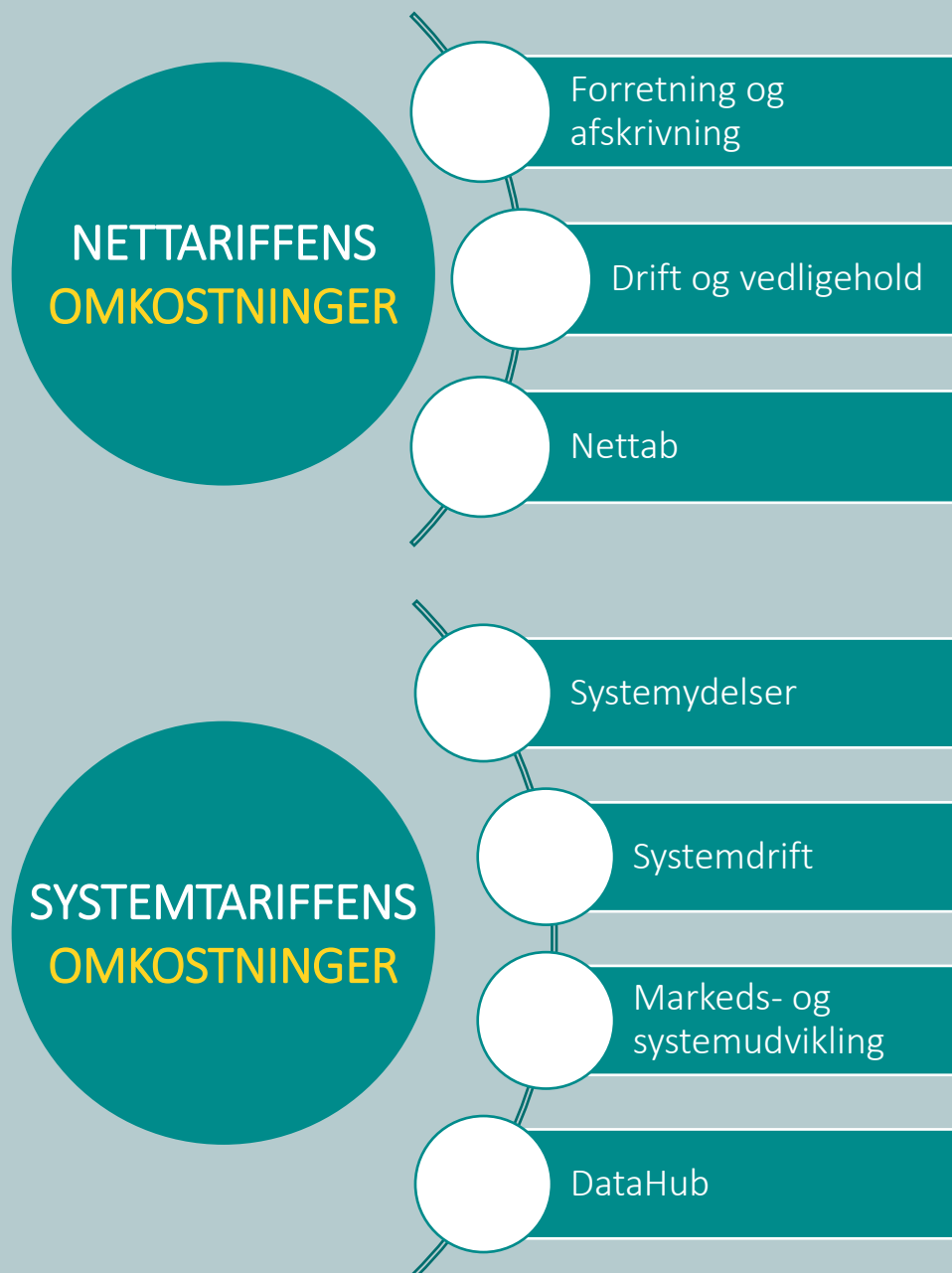
BALANCETARIF FOR PRODUKTION dækker en andel af Energinets samlede omkostninger til systemydelse og håndtering af balancemarkedet. Balancetarif betales af produktion og kan ses som en slags (mindre) systemtarif for produktion.

Desuden opkræves balanceansvarlige aktører et gebyr for balancekraft – dette gælder både for forbrug og produktion.

I 2024 TARIFFERNE SOM FØLGER:

FORBRUGERE BETALER

Nettarif (energitarif)	7,4 øre/kWh
Systemtarif (energitarif)	5,1 øre/kWh
For andelen af forbrug over 100 GWh/år	0,51 øre/kWh
Systemabonnement (pr. forbrugsmålepunkt)	180 kr./år

PRODUCENTER BETALER

Indfødningsstarif i forbrugsdominerede områder	0,3 øre/kWh
Indfødningsstarif i produktionsoverskudsområder	0,9 øre/kWh
Balancetarif for produktion	0,24 øre/kWh

BALANCEANSVARLIGE AKTØRER BETALER

Gebyr for balancekraft	0,1 øre/kWh
Ugentligt gebyr	30 EUR/uge

LOVKRAV VED UDFORMNING AF TARIFFER

Moderniseringen af Energinets tarifdesign skal udformes inden for de reguleringsmæssige rammer.

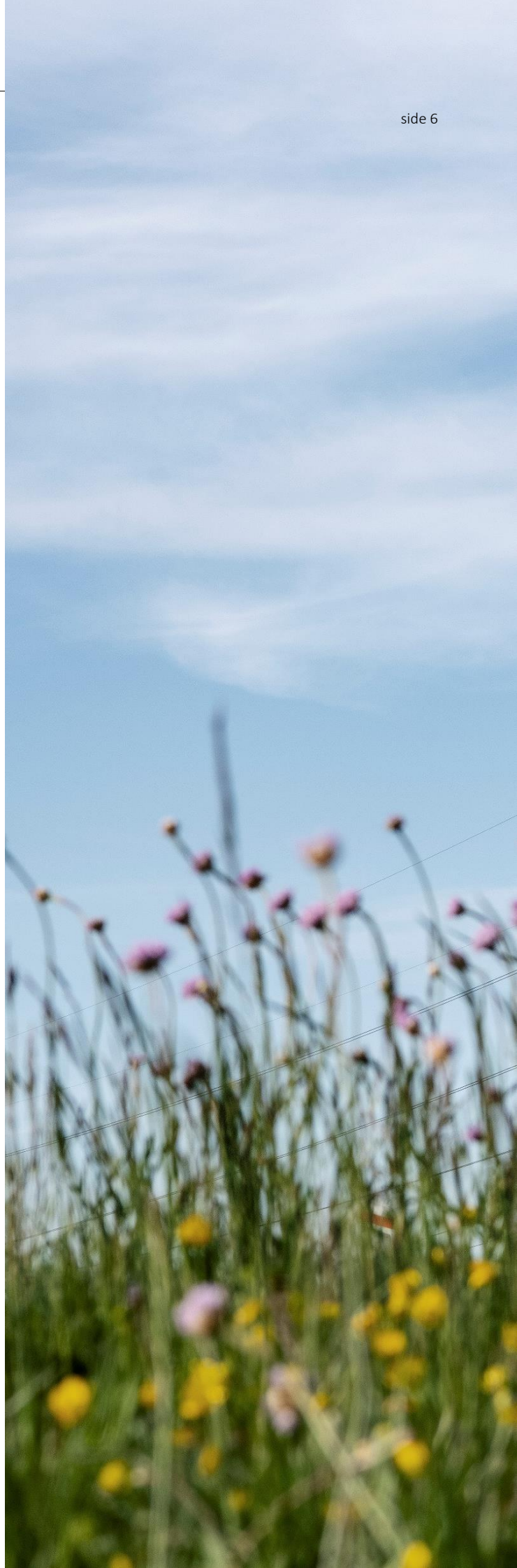
Elforsyningsloven og Elmarkedsforordningen opstiller en række principper for, hvordan eltariffer skal udformes. Det drejer sig blandt andet om, at tarifferne skal:

- Være omkostningsægte og afspejle, hvilke omkostninger de enkelte kategorier af netbrugere giver anledning til
- Optræde efter rimelige, objektive og ikkediskriminerende kriterier for, hvilke omkostninger de enkelte kategorier af netbrugere giver anledning til
- Tilvejebringe passende incitamenter på kort og langt sigt til at sikre et effektivt elsystem
- Være transparente og forståelige for berørte parter.

Disse principper gælder for Energinet og ligger til grund for både aktuelle og fremtidige tarifdesignændringer. Herudover ønsker Energinet at medvirke til at sikre forudsigelige og stabile rammevilkår for de mange aktører, der skal virkeliggøre den grønne omstilling gennem store og ofte langsigtede investeringer.

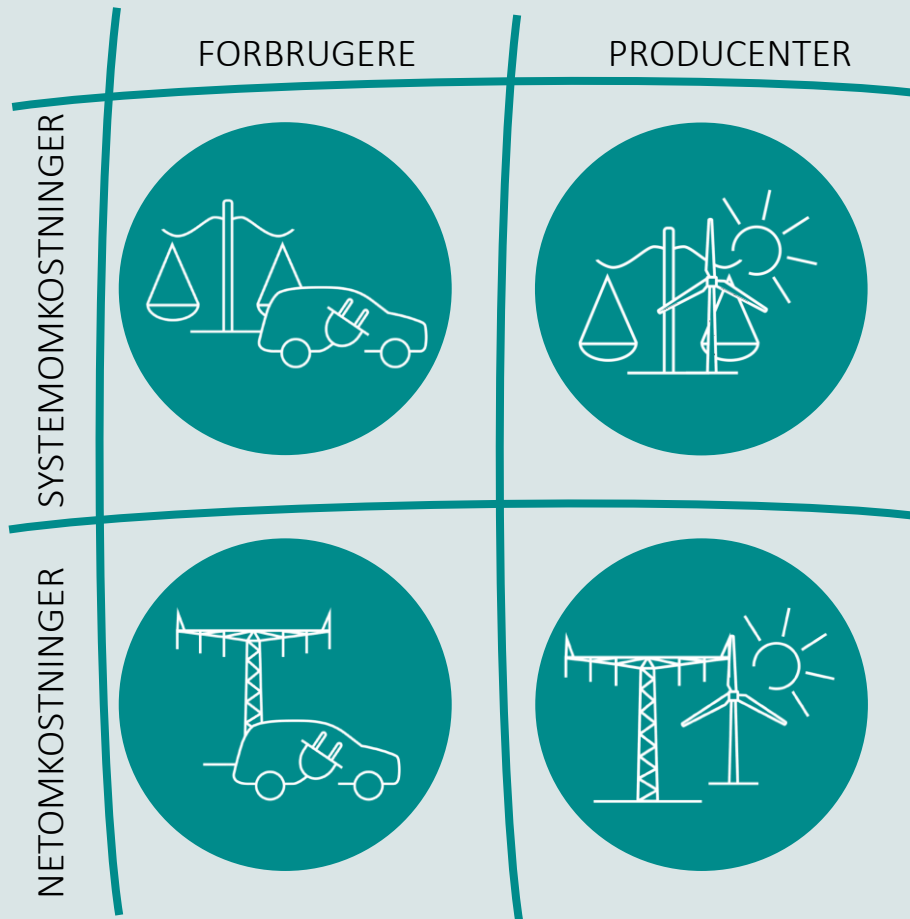
Endelig skal ændringer af tarifdesignet kunne implementeres i de opkrævningsystemer, der eksisterer, eller som kan udvikles hertil.

Målet er at nå frem til et samlet tarifdesign, der i højere grad afspejler omkostningerne for rådighed og brug af nettet samt belønner forbrugerne for den fleksibilitet, som de vil udvise, og samtidig sikrer fortsat betaling til drift og udvikling af det kollektive elnet samt til de ydelser, der bidrager til at opretholde forsyningsikkerheden.

STATUS PÅ ÆNDRINGER I ENERGINETS TARIFDESIGN

SYSTEMTARIF

1. januar 2024 indføres ny metode for opkrævning af systemtariffen, der introducerer et fast tarif-element i form af et abonnement på 180 kr./år pr. forbrugsmålepunkt.

Abonnementet udgør i størrelsesordenen 20-25 pct. af den samlede systemtarif. Samtidig indføres der en reduktion i den energibaserede systemtarif på 90 pct. for forbrug over 100 GWh pr. år. I dag er der kun få virksomheder, som har så stort et elforbrug. Det forventes, at denne reducerede tarif for meget store elforbrugere vil understøtte den generelle elektrificering og integration af danske VE-ressourcer, særligt gennem Power-to-X (PtX). En udvikling, der forventes både at understøtte den grønne omstilling og effektiviteten af et dansk elsystem baseret på vedvarende energi (VE); og dermed også gavne alle brugere og betalere af det kollektive elsystem.

BALANCETARIF FOR PRODUKTION

Balancetarif for produktion kan ses som en systemtarif for producenter. Tariffen dækker en (mindre) del af Energinets omkostninger til systemydelse og håndtering af balancemarkedet.

For nuværende er der ingen metodeændringer for denne.

NETTARIF

Ny nettarif med overvejende kapacitetsbetaling er drøftet med aktørerne, metodeudviklet og forventes sendt til Forsyningstilsynets godkendelse i 3. kvartal 2023 .

For kunder tilsluttet transmissionsnettet planlægges en ny nettarif med et stort element af kapacitetsbetaling indført fra 1. januar 2025.

For storkunder tilsluttet i distributionsnettene er en model med væsentlig andel af kapacitets-/effektbetaling under udvikling.

BEGRÆNSET NETADGANG

Større elforbrugere tilsluttet i Energinets transmissionsnet tilbydes reduceret nettarif, såfremt kunden vil acceptere midlertidige afbrud i situationer med utilstrækkeligt net. Tarifreduktionen afspejler, at Energinet kan spare en del investeringer i elnettet, når den høje forsyningssikkerhed ikke skal opretholdes for de pågældende store elkunder.

PRODUCENTBETALING

1. januar 2023 trådte en ny metode for producentbetaling i kraft. Denne indebærer en differentieret indfødningsstarif, afhængigt af om producenten er placeret i et forbrugs- eller et produktionsoverskudsområde.

Metoden indebærer også, at nye elproduktionsanlæg fremover skal betale et engangsbidrag, når de tilsluttes transmissions- eller distributionsnettet. Denne tilslutningsbetaling er også geografisk differentieret.

Metoden er en udmøntning af de politiske intentioner i energiforliget fra 2020.

1. januar 2024 afskaffes nettoafregningen af egenproducenter (øjeblikstarifiering), som herefter betaler tariffer for brug af elnettet på linje med alle andre forbrugere og producenter.

VISION: ET TARIFDESIGN, DER UNDERSTØTTER EN EFFEKTIV GRØN OMSTILLING

Det er en omfattende opgave med mange hensyn og reguleringsmæssige forhold at tage højde for, når tarifdesignet grundlæggende skal moderniseres og gøres mere omkostningsægte og samtidig være understøttende for en effektiv elektrificering og grøn omstilling af hele energiforsyningen. Moderniseringen af tarifdesignet kommer til at bestå af mange større og mindre ændringer over de kommende år.

Nedenfor opridses fire centrale elementer til et mere moderne og omstillingsunderstøttende tarifdesign. Overordnet kan disse fire indsatsområder både understøtte prisfleksibilitet og bedre udnyttelse af nettets kapacitet – to afgørende elementer i et effektivt, grønt elsystem. De mere konkrete tarifierings- og regulerings tiltag, der beskrives i denne publikation, kan således i høj grad ses som tiltag, der adresserer et eller flere af nedenstående centrale indsatsområder.

1. MERE OMKOSTNINGSÆGTE OG BALANCERET TARIFERING MELLEM ELFORBRUGERE OG ELPRODUCENTER

Tidligere har det overvejende været elforbrugerne, der har betalt for omkostninger til elsystemet, men flere steder bliver elproduktionen fra især vind og sol dimensionerende for både kapaciteten i elnettet og balanceringen af systemet. Med indførelse af ny producentbetaling fra 1. januar 2023 er producenterne tarifbetalt og dermed mere omkostningsægte. På langt sigt fås det mest effektive og omkostningsægte tarifdesign med de rigtige incitamentsstrukturer, når der er et balanceret og symmetrisk tarifdesign for henholdsvis forbrugere og producenter, der afspejler de omkostninger, ens forbrug eller produktion giver anledning til og den gavn henholdsvis forbrugeren/producenten har af det kollektive elsystem.

2. BETALING FOR NETKAPACITET TIL RÅDIGHED OG ABONNEMENT PR. MÅLEPUNKT FREM FOR TRANSPORTERET ENERGI

Energinets tariffer har hidtil været rent energibaseret – en fast sats pr. kWh transporteret – men omkostningerne til nettet er i langt højere grad bestemt af den netkapacitet, brugeren har til rådighed. I transmissionsnettet er det nærmest kun omkostningen til nettab, der varierer med den transporterede mængde og elprisen på transporttidspunktet. En langt højere grad af kapacitetsbetaling er et centralt element i moderniseringen af Energinets tarifdesign. Dette gælder både på forbrugs- og producentsiden.

Systemtariffen er i dag rent energibaseret, selvom omkostningerne her i nogen grad også er faste. Dette

adresseres i den nye opkrævningsmodel for systemtariffen blandt andet med et fast abonnement og en reduceret sats for meget stort forbrug, der stadig sikrer opkrævning af de ekstra omkostninger, store kunder bevirker. Særligt stort, prisfølsomt elforbrug, som fx elektrolyse/PtX, der har stor betydning for effektiv integration af Danmarks VE-ressourcer og kan tilføre store mængder prisfleksibelt elforbrug, kan understøtte både effektiv balancering og høj forsyningssikkerhed til gavn for alle elforbrugere.

3. TRÆNGSELSBETALING – DIFFERENTIERET RÅDIGHED OVER NETKAPACITET

Den mere kostægte kapacitetsbetaling for net til rådighed kan dog være en udfordring for fx meget prisfleksible forbrugsanlæg med forholdsvis få fuldlasttimer. Disse typer af elforbrugere vil typisk ikke have behov for fuld rådighed over netkapacitet hele tiden. I perioder, hvor netkapacitet er en begrænset ressource, kan udviklingen af netprodukter med begrænset netadgang (afbrydelighed) og en tilhørende lavere tarifbetaling, være essentielle. På produktionssiden kan der også være værdi for nogle ved begrænset netadgang til indføddning. På langt sigt kan trængselsbetalingen måske blive integreret i nye typer elmarkedsmodeller, der på mere lokalt plan giver realtids-prissignaler for den lokalt tilgængelige kapacitet i nettet.

4. INCITAMENTER TIL SAMPLACERING AF PRODUKTION OG FORBRUG

Mere grøn elproduktion fra vind og sol har bevirket, at afstanden mellem elproduktionen og elforbruget øges. Længere afstand mellem forbrug og produktion medfører mere elnet og dermed højere omkostninger. Geografisk differentieret betaling af tariffer både for produktion og forbrug er en måde at give et placeringssignal, der afspejler de reducerede omkostninger til elnettet, hvis fx ny elproduktion placeres i forbrugsdominerede områder (eller omvendt).

Direkte linjer og egenproduktion giver mulighed for samtidig produktion og forbrug inden tilslutningspunktet/snitfladen til det kollektive elnet og har derfor en meget høj grad af samplaceringsevne. Med en omkostningsægte kapacitetsbetaling i snitfladen kan aktøren selv optimere udvekslingskapaciteten med det kollektive elnet og dermed tarifomkostningen. Særligt kombinationen af vind og sol med fleksibelt elforbrug kan få stor gavn af samplaceringsmodeller, samtidig med at udnyttelsesgraden af det kollektive elnet og integrationsevnen af VE øges betydeligt.

MISSION: NY NETTARIF

I dag opkræves nettatariffen som en ren energitarif med en enhedspris – øre/kWh – for hver forbrugt kilowatt-time. En væsentlig del af Energinets netomkostninger er faste omkostninger til forrentning og afskrivning på transmissionsnettet. Disse faste omkostninger følger netkapaciteten, som er påvirket af kundens effektbehov, hvorfor det vil være mere omkostningsægte, at kunden betaler tarif efter effektbehovet (MW), da omkostningerne i mindre grad varierer med det løbende energiforbrug.

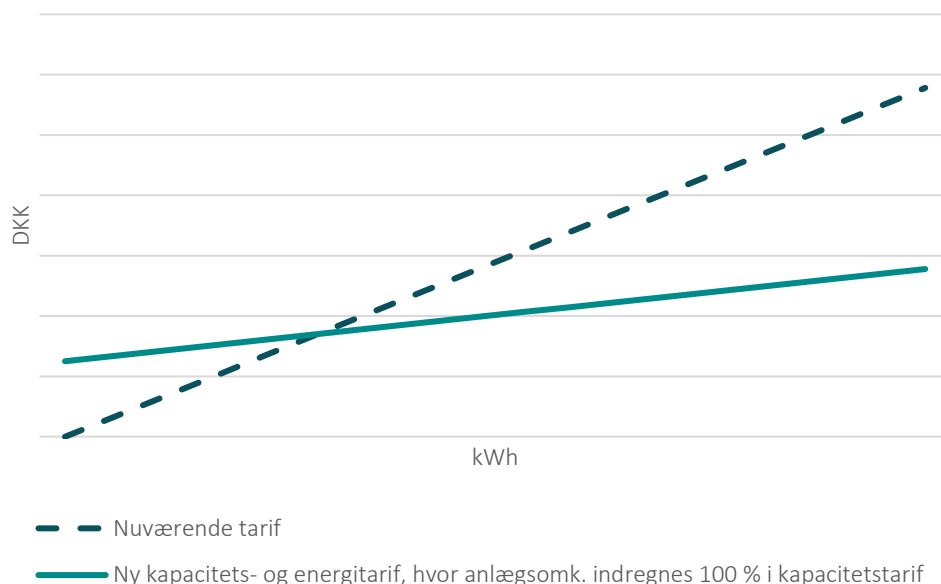
Energinet arbejder derfor hen mod en tarifmodel, hvor omkostninger, der relaterer sig til infrastrukturen, opkræves via en årlig kapacitetstarif (kr./MW), og hvor det alene er omkostningerne til nettabet i transmissionsnettet, der opkræves via en fortsat energitarif (øre/kWh).

KAPACITETSBETALING EFTER AFTALT TRÆKNINGSRET FOR FORBRUGERE I TSO-NETTET

For de elkunder, der er tilsluttet direkte på transmissionsnettet, har Energinet et kontraktligt kundeforhold gennem tilslutningsaftaler og vil derfor indføre en kapacitetsbetaling (fast betaling), der knytter sig til den enkelte kundes aftalte effektbehov eller trækingsret (kr./MW pr. år). En sådan kapacitetsbetaling forventes at give kunden incitament til at interessere sig for optimering af effektbehovet og dermed for, hvilke omkostninger effektbehovet afføder i transmissionsnettet.

Energinet har også revurderet energitariffen, der skal dække nettabet, og vil for de store kunder, som er tilsluttet på transmissionsniveau, opkræve omkostningerne til deres foranledigede nettab gennem en spotprisafhængig nettarif, der på time-/kvarter-basis varierer med spotprisen i det pågældende prisområde (DK1 henholdsvis DK2). Den spotprisafhængige nettarif afspejler de faktiske omkostninger, da omkostningerne til at dække nettabet primært afhænger af elprisen. Derved vil tariffen forstærke markedsprisens signaler til aktørerne og dermed fremme et fleksibelt elforbrug. Denne model har fundet stor opbakning undervejs i Energinets dialog og høring med aktørerne gennem første halvår 2023.

Energinet har på denne baggrund udarbejdet en samlet metode for ny nettarif for transmissionstilsluttede forbrugere. Den nye metode forventes sendt til Forsyningstilsynets godkendelse i 3. kvartal 2023 med henblik på, at metoden kan træde i kraft den 1. januar 2025.

KAPACITETSBETALING EFTER REALISERET EFTERTRÆK FOR INDUSTRIELLE FORBRUGERE I DSO-NETTENE

På lidt langt sigt er det hensigten, at den samlede tarifiering af nettarriffen overgår til en TSO-DSO-model, så Energinet ikke længere opkræver nettarif fra forbrugskunder tilsluttet i distributionsnettene; men derimod fra netselskaberne (herefter DSO'erne), som Energinet har den direkte, fysiske snitflade med. Dermed vil nettarriffen, som dækker omkostningerne for transmissionsnettet, alene blive opkrævet hos Energinets direkte kunder, som fysisk er tilsluttet transmissionsnettet. Det vil sige de største elforbrugere og DSO'erne.

Kapacitetsbetalingen tænkes indført for alle Energinets kunder i sammenhæng med overgang til en TSO-DSO-model. Det vil sige, at det vil være de elforbrugere og DSO'er, der er tilsluttet transmissionsnettet, som vil blive mødt af kapacitetsbetaling fra Energinet.

Energinet har sammen med DSO'ernes interesseorganisation Green Power Denmark udarbejdet grundprincipperne for en TSO-DSO-model. Implementeringen af en TSO-DSO-model vil dog have en længere implementeringstid og forventes derfor først at kunne være realiseret fra 2027. For at give de store aktører retvisende rammevilkår som prosumer (fx egenproducenter/direkte linjer) under en kapacitetsbaseret nettarif, er der behov for at udvikle en overgangsmodel, indtil en TSO-DSO-model kan træde i kraft.

Folketinget har ved lov pr. 1. maj 2023 muliggjort samplacering af forbrug og produktion via direkte linjer for tilslutninger på 10 kV og højere spændingsniveauer. En fortsættelse af den

nuværende energitarif vil give kunder i distributionsnettet med direkte linjer et forkert investeringssignal og en forskelsbehandling i forhold til transmissionstilsluttede kunder, som fra 1. januar 2025 forventes at overgå til ny nettarif med kapacitetsbetaling.

Derfor arbejder Energinet på, at tarifdesignet, der er ved at blive indført for transmissionstilsluttede kunder, i en periode udbredes og tilpasses til at gælde for kunder over 10 kV i distributionsnettet, samt at denne midlertidige model kan fungere som 'trædesten' for en DSO-model. Det vil sige med en kapacitets- og energitarif for alle kunder i distributionsnettene over 10 kV, og med behørig hensyntagen til, at det ikke konflikter med den kommende TSO-DSO-model.

Ved at ændre tarifdesignet midlertidigt for denne kundegruppe, ønsker Energinet og Green Power Denmark at skabe mere ens vilkår for store elforbrugere, uanset om de er tilsluttet i transmissions- eller distributionsnettet.

FORELØBIG UÆNDRET NETTARIF FOR DE MINDSTE KUNDER I DSO-NETTENE

Indtil TSO-DSO-modellen realiseres, vil de mindste kunder, tilsluttet lavspænding (B_{lav} og C-niveau) i distributionsnettene, fortsat skulle betale den nuværende nettarif til Energinet, altså en fortsat energibetaling (øre/kWh). På længere sigt vil små forbrugeres andel af betalingen til transmissionsnettets omkostninger blive opkrævet gennem en DSO og videre afregnet gennem DSO'ens nettarifbetaling til Energinet.

IGANGVÆRENDE INDSATSOMRÅDER

BEGRÆNSET NETADGANG

I dag tilsluttes alt forbrug med fuld netadgang og indgår på samme måde i dimensioneringen af elnettet. Ved at indføre begrænset netadgang, hvor fleksible forbrugsanlæg i transmissionsnettet får en tarifreduktion til gengæld for at være afbrydelige, kan den maksimale effekt, som skal indgå i dimensioneringen af nettet, nedbringes. Dermed reduceres udbygningsbehovet og deraf følgende omkostninger for Energinet samtidig med, at det eksisterende net udnyttes bedre. Omkostningsbesparelserne for Energinet hos kunder med begrænset netadgang bør komme denne kundegruppe til gavn, og afbrydeligheden skal derfor modsvares af en reduceret betaling til de dele af nettatariffen, der dækker forrentning og afskrivning samt drift og vedligehold. Kunder med afbrydelighed bidrager forholdsmæssigt til disse omkostninger med 1/3 af, hvad kunder med fuld netadgang bidrager med. Tarifbetalingen til dækning af nettabet i transmissionsnettet forbliver ens for alle forbrugere.

Med udgangspunkt i de seneste års regnskabstal betyder begrænset netadgang en reduktion på den samlede betaling til nettatariffen på ca. 50 pct.

Energinet arbejder aktuelt på at tilbyde reduceret nettatarif til kunder i TSO-nettet, som ønsker begrænset netadgang. Efter aktørdialog og høring er et metodeforslag anmeldt til godkendelse hos Forsyningstilsynet og forventes implementeret umiddelbart efter eventuel godkendelse.

ANMELDTE ÆNDRINGER

Begrænset netadgang:

Reduceret tarif til gengæld for afbrydelighed giver en samlet nettatarifreduktion på ca. 50 pct.

NETTARIFFENS OMKOSTNINGER

Forretning og
afskrivning

Drift og vedligehold

Nettab

BEGRÆNSET NETADGANG v.2.0 (STABLET PRODUKT)

Energinet har p.t. metode for begrænset netadgang til kunder i transmissionsnettet liggende til godkendelse hos Forsyningstilsynet. Metoden er en grundlæggende, første metode for et alternativt nettilslutningsprodukt, hvor den enkelte elkunde enten kan vælge begrænset netadgang for hele sin tilslutningskapacitet eller vælge den almindelige forbrugstilslutning med fuld netadgang for hele sin tilslutningskapacitet. Når metode for begrænset netadgang til elkunder i transmissionsnettet er godkendt, ønsker Energinet at undersøge muligheden for at videreudvikle metoden, således elkunder fremadrettet kan blande/stable de to nettilslutningsprodukter. Det vil muliggøre, at den enkelte elkunde kan vælge at have fuld netadgang for fx de første 20 pct. af sin tilsluttede kapacitet og begrænset netadgang for resten. Et sådant stablet netprodukt forventes at være et attraktivt produkt for mange store elkunder, og vil samtidig give en bedre udnyttelse af netkapaciteten i forhold til tilslutning med fuld netadgang.

TARIFERING AF ANLÆG PÅ ENERGIØER

Folketinget har i juni 2020 besluttet at sætte gang i forberedelserne til etablering af to energiøer i Danmark; én i Østersøen (Energiø Bornholm) og eventuelt én i Nordsøen. Energiø Bornholm skal rumme 2-3 GW, mens Energiøen i Nordsøen skal kunne rumme 3 GW i 2030 og 10 GW på sigt.

Etableringen af energiøer er helt nyt og vil kræve betydelige investeringer i ny infrastruktur, som ikke tænkes opkrævet gennem det eksisterende tarifdesign. Derfor har Energinet udarbejdet en tarifmetode specielt for energiøer. Metoden er udformet inden for gældende lovgivning med afsæt i princippet om en omkostningsægte fordeling mellem brugergrupper, og beskriver, at elproducenter på energiøerne skal betale tre typer af tariffer til dækning af Energinets omkostninger. Det drejer sig om tilslutningsbetaling, den løbende indfødningsstarif samt i øvrigt den balancetarif for produktion, der betales i henhold til allerede eksisterende metode.

Energinet har drøftet tarifmetoden på aktørmøder, og den har været i offentlig høring blandt berørte parter i 2. kvartal 2023. Efter vurdering af metoden i lyset af de indkomne høringssvar, forventes anmeldelse til Forsyningstilsynet i løbet af 3. kvartal 2023.

Følg med i Energinets arbejde med Energiøer her:
<https://energinet.dk/Anlaeg-og-projekter/Energioer>

DILEMMAER I TARIFUDVIKLINGEN

Dette kapitel omhandler svære valg og uudforsket land i udviklingen af Energinets samlede tarifopkrævning. Der er forhold om balancen mellem forbrugernes og producenternes betaling for brug af det samme net, samplaceringseffekter og hensynet til både små og store aktører med specielle anlægstyper, som der ikke er oplagte svar på, når tarifferne skal overholde de lovgivne principper på området. Disse forhold vil blive vurderet nærmere, når de pågældende tarifændringer er implementeret.

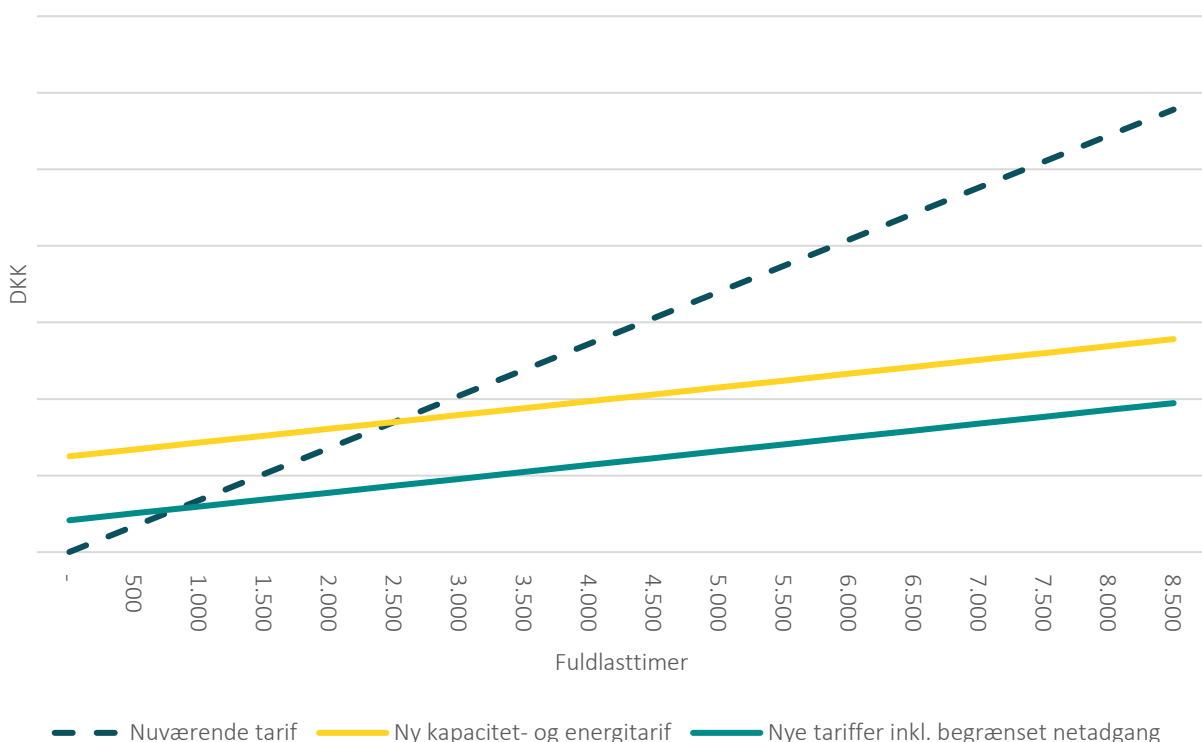
KAPACITETSTARIF UDFORDRER LEJLIGHEDSVIST FORBRUG

Indførelsen af en kapacitetstarif vil gøre nettariffen mere omkostningsægte; men samtidig øge regningen for elforbrugere, som kun lejlighedsvis udnytter den kapacitet, de har til rådighed. Skønsmæssigt er det elforbrugere med en benyttelsestid under ca. 2.500 timer/år, hvilket fx vil sige elkedler og korntørringsanlæg.

Energinet har anmeldt metoden for begrænset netadgang for forbrugsanlæg i transmissionsnettet til Forsyningstilsynet, der p.t. behandler metoden. Muligheden for at ansøge om begrænset netadgang vil gøre det muligt for fleksible kunder at

afbøde den prisstigning, som overgangen til en kapacitetstarif ellers ville medføre, mod at acceptere afbrydelser i situationer, hvor nettet er presset.

Forskellen mellem nuværende og nyt tarifdesign er illustreret i grafen her på siden, hvor nettarifbetalingen for et transmissionstilsluttet forbrugsanlæg er vist. Uden begrænset netadgang vil tarifbetalingen for et forbrugsanlæg være højere end i dag ved en benyttelse på mindre end ca. 2.500 fuldlasttimer årligt, svarende til den gule linje mellem 0 og 2.500 fuldlasttimer. Indgås aftale om begrænset netadgang efter Energinets foreslåede metode, vil det kun være anlæg med færre end ca. 800 fuldlasttimer årligt, der vil opleve en højere tarifbetaling. Den lavere tarifbetaling i situationen med begrænset netadgang afspejler værdien for hele elsystemet ved at undgå (eller udsætte) netudbygninger.

SAMPLACERINGSTILTAG

En højere grad af samplacering af elproduktion og samtidig elforbrug har potentiale til at reducere behovet for fremtidige netudbygninger. Rammevilkår med mere omkostningsægte tarifiering for aktørerne i den grønne omstilling vil kunne give incitament, så aktørerne selv foretager den samfundsmæssige afvejning imellem samplacering og investeringer i elinfrastruktur i forbindelse med deres investeringsbeslutninger.

Den politiske aftale om en national Power-to-X-strategi fra den 15. marts 2022 fremhæver direkte linjer samt geografisk differentierede forbrugstariffer og lokal kollektiv tarifiering som initiativer, der kan bidrage til at sikre en bedre udnyttelse af elnettet og reducere behovet for investeringer i elnettet.

DIREKTE LINJER OG TARIFERING HERAF

Folketingets ændring af Elforsyningsloven pr. 1. maj 2023 muliggjorde etablering af direkte linjer på spændingsniveauer på 10 kV og derover, når de direkte linjer opfylder en række kriterier.

En direkte linje er en privat elektricitetsforbindelse, der forbinder produktions- og forbrugsanlæg før en (eventuel) tilslutning til det kollektive elnet. De direkte linje-forbundne anlæg er, set fra det kollektive elnet, en såkaldt 'prosumer', der til tider kan levere energi til det kollektive elnet og på andre tidspunkter forbruge energi. I et systemperspektiv ligner en direkte linje således andre prosumere, som fx egenproducenter/VE-egenforbrugere, hvor én ejer har både elproduktionsanlæg og elforbrugsanlæg opstillet umiddelbart nær hinanden (typisk egen matrikel), der til tider kan levere energi til det kollektive elnet og på andre tidspunkter forbruge energi. Den primære forskel er, at produktions- og forbrugsanlæg, for direkte linjer, ikke behøver at stå i umiddelbar nærhed. Desuden kan anlæggene ved direkte linjer have forskellige ejere. Læs mere om direkte linjer og betingelser på Energistyrelsens hjemmeside: <https://ens.dk/ansvarsomraader/el/etablering-af-direkte-linje>

Energinet har siden efteråret 2022 metodeudviklet og haft aktørdrøftelser for at sikre rimelige og omkostningsægte tarifmetoder for tilslutning af prosumere generelt, hvilket vil sige både direkte linjer og traditionelle egenproducenter/VE-egenforbrugere. Alle prosumere, store som små, tarifieres fremadrettet i tilslutningspunkt/snitfladen til det kollektive transmissionsnet på samme måde som almindelige, individuelt tilsluttede producenter og forbrugere. For de større forbrugere tilsluttet på 10 kV-spændingsniveau og opefter, sikrer kapacitetslementet i den nye nettarif metode fair og rimelig tarifiering for etablering af direkte linjer.

Direkte linjer: Udvikler kan optimere, vælge og betale for ønsket udvekslingskapacitet i snitfladen – fx 100 MW for begge veje. Tarifiering sker ud fra kapacitet og faktisk energiuudveksling i tilslutningspunktet (snitfladen til det kollektive elnet).

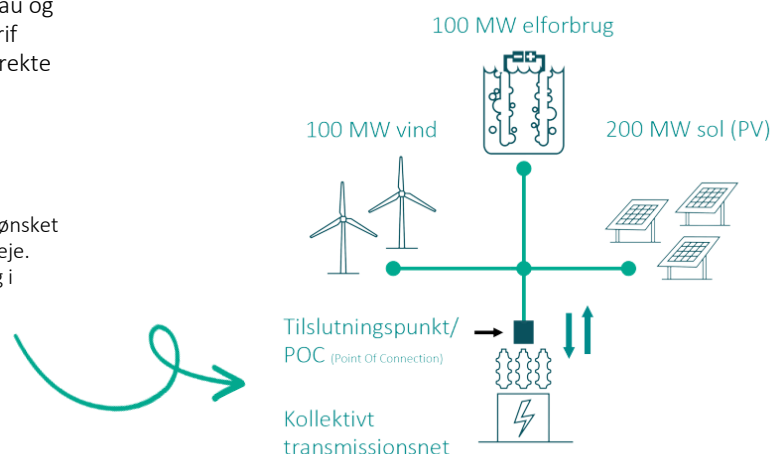
GEOGRAFISK DIFFERENTIEREDE FORBRUGSTARIFFER OG LOKAL KOLLEKTIV TARIFERING

Geografisk differentierede transmissionstariffer kendes fra andre nordiske lande, og de bruges til at give incitament til hensigtsmæssige lokaliseringsbeslutninger for både produktion og forbrug. Det danske transmissionsnet er generelt et lille og stærkt net, hvor der ikke har været samme behov for styring af aktørers lokaliseringsbeslutninger, som i de langt større net i fx de andre nordiske lande. Med den grønne omstilling og stærkt stigende behov for massiv energitransport mellem produktions- og forbrugssteder er dette forhold ved at ændre sig.

Som supplement til netudbygningen arbejder Energinet på både markedsbaserede løsninger på kapacitetsproblemer og geografiske lokaliserings signaler. Med den nye metode for geografisk differentieret producentbetaling sender Energinet netop et signal om net-teknisk hensigtsmæssig lokaliserings af nye elproduktionsanlæg. Det vil ligeledes være hensigtsmæssigt, at nye store elforbrugende anlæg får et signal om at flytte nærmere produktionen gennem geografisk differentierede forbrugstariffer og ikke kun omvendt. Dele af metoden for producentbetaling kan overføres til forbrug, men der er også forhold, som er forskellige; blandt andet at forsynings sikkerheden er større for forbrug end for produktion, og at der er forskelle i tilslutningsbetalingen for forbrugs- og produktionsanlæg. Derfor er der mange hensyn at håndtere, og behovet for aktørdialog og -drøftelser er oplagt i den fremtidige metodeudvikling.

Lokal kollektiv tarifiering vedrører tilfælde, hvor der net-teknisk kan være tale om samplaceringseffekt, selvom forbrug og produktion er geografisk adskilt, og derfor må benytte det kollektive net. Dette koncept bryder med Energinets nuværende princip om, at tariffer opkræves i snitfladen mellem den private installation og det kollektivt ejede elnet, og kræver sandsynligvis en gentænkning af kunde grupper og afgrænsning til de eksisterende tarifmetoder samt overvejelser om drifts- og markeds mæssige forhold.

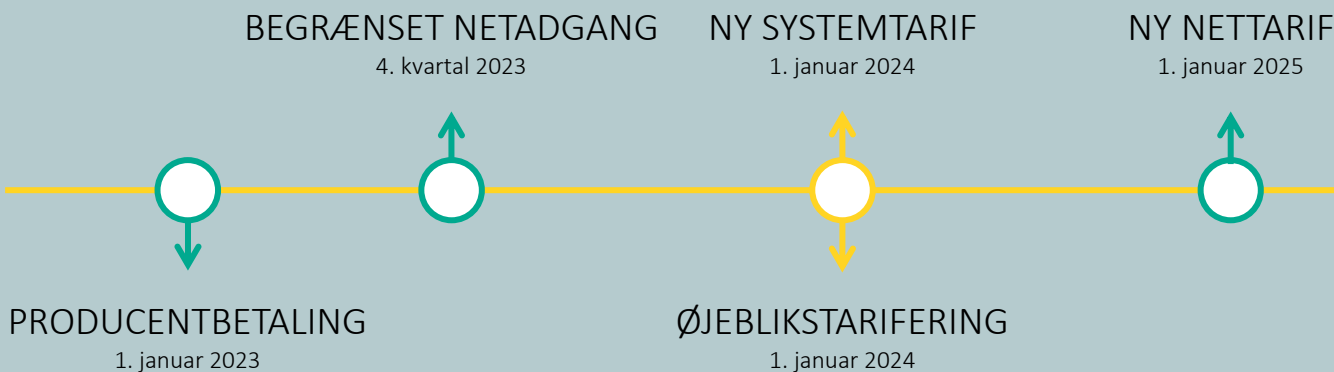
Folketingets ændringer af Elforsyningsloven i foråret 2023 tillader geografisk differentiering af elforbrugstariffer for elforbrugere tilsluttet i 10 kV-nettet eller overliggende net, svarende til de forbrugere der vil være omfattet af den nye nettarif, så de lovgivningsmæssige rammevilkår er på plads. Energinet forventer at påbegynde dialogen med aktørerne om dilemmaerne ved anvendelse af geografisk differentierede forbrugstariffer og lokal kollektiv tarifiering inden udgangen af 2023.

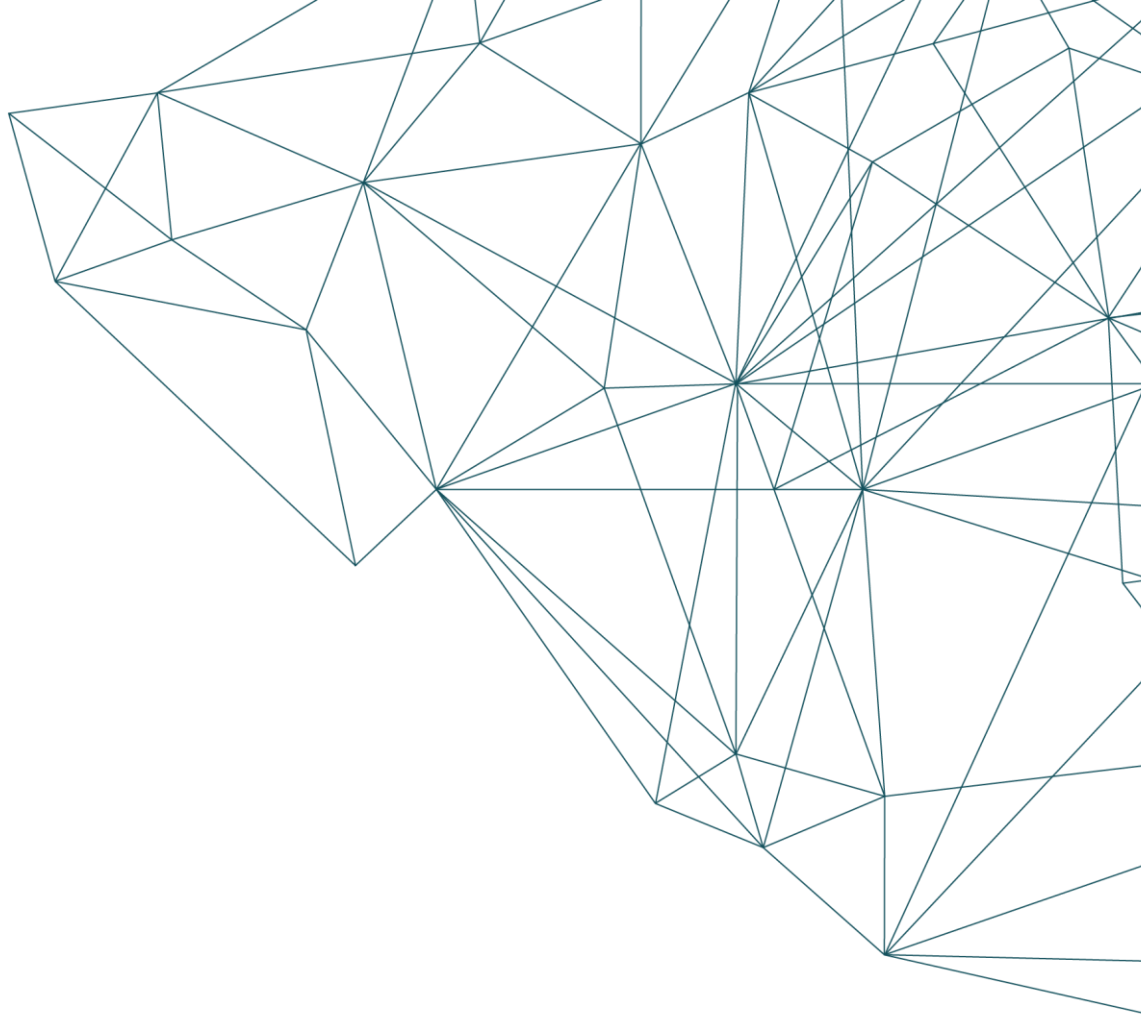
TIDSLINJE

Energinet er i gang med at udvikle og implementere en række ændringer af tarifdesignet. Denne publikation skildrer, i hvilken retning Energinet ønsker, at fremtidens tarifopkrævning skal bevæge sig. Hensyn til lovgivning, myndigheder og aktørers vilkår afgrænser det udfaldsrum, Energinet kan bevæge sig inden for i processen og udviklingen af ændringerne. Målet er at udvikle en sammenhængende tarifmodel, der i højere grad afspejler omkostningerne for rådighed og brug af nettet samt belønner forbrugerne for den fleksibilitet, som de vil udvise, og samtidig sikrer fortsat betaling til drift og udvikling af det kollektive elnet samt til de ydelser, der bidrager til at opretholde forsyningsikkerheden.

Nedenfor vises de tarifelementer, der står højest på Energinets dagsorden. I forbindelse med alle ændringer prioriterer Energinet transparens og lydhørhed over for aktører og interessenter højt og ser frem til dialogen. Alle ændringer er til genstand for offentlig høring og Forsyningstilsynets godkendelse.

ENERGINET

Tonne Kjærvej 65
7000 Fredericia
Tlf 70 10 22 44

info@energinet.dk
www.energinet.dk

Energinet er en selvstændig offentlig virksomhed ejet af staten.

Det betyder, at de publikationer m.v., som Energinet udgiver, alene er udtryk for Energinets faglige vurderinger. Disse vurderinger deles ikke nødvendigvis af klima-, energi- og forsyningsministeren, der varetager ejerskabet af Energinet på statens vegne.

Energinet bestræber sig på at være en åben og transparent virksomhed, hvor vurderinger og analyser gøres tilgængelige for alle.